

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm VII. Verum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

laris deuoluitur iurisdiclio ad Iudicem ecclesiasticum. c. licet, 10. hoc tit.

CAPITVLVM VII.

Verum.

PARAPHRASIS.

Cum cuiusdam Ecclesie Præpositus prædia quædam feudalia obtineret, circa ea lis orta fuit, & dubitabatur, coram quo Iudice agitanda esset. Respondit Alexander III. si feuda illa ad Ecclesiam pertineant, quod Episcopus, postquam consecratus fuerit, cognoscere debeat, alioquin imperiali iudicio causa relinquatur.

S V M M A R I V M.

1. *Causa feudalis coram immediato Domino feudi cognosci debet.*
2. *Si feudum est merè ecclesiasticum, & Prælatus ecclesie, v.g. Episcopus negligat administrare iustitiam, ad eius superiorem Archiepiscopum, vel Papam recurrendum est. Si autem feudum non est merè ecclesiasticum, sed originaliter seculare, Imperator supplebit negligentiam Episcopi.*
3. *Si feudum non est patrimoniale seu paternum, sed Ecclesie, ob crimen Prælati non amittitur, sed Prælatus priuari potest in tempus vite sue perceptione fructuum omnium, si ad mensam eius spectat, vel partis competentis, si ad mensam Prælati & Capituli pertinet, & Capitulum delicti particeps non fuit.*
4. *Si feudum alicuius clerici patrimoniale seu proprium sit, eo priuari potest ob crimen, v.g. prodicionis, parricidij, &c.*
5. *Clericus habens feudum à laico, censetur ut laicus; & potest à domino feudi ad tribunal vocari, & ob crimen, ut alij vasalli, puniri.*
6. *Quæstio feudalis ad ecclesiam pertinens orta, vacante sede episcopali, cognosci à Capitulo non potest, sed expectari de-*

bet, dum nouus Episcopus consecratur, nisi feudum communiter ad Episcopum & Capitulum pertineat.

NOTANDVM I. Si quis litem habet cum vasallo circa bona eius feudalia, tunc attendendum est, qui eius dominus immediatus sit, coram eo enim causa feudalis cognosci debet, ut dixi in c. ceterum, 5. de iudicijs. Quamobrem respondit Papa hic, ad Episcopum pertinere causæ feudalis cognitionem, si Præpositus feudum habeat in causâ cathedrali; sin verò non ab Ecclesiâ, sed ab Imperatore immediate accepit, tum ad imperatorium tribunal litem deferendam esse.

Sed quid si feudum ecclesiasticum quidem sit, sed Prælatus Ecclesie videlicet Episcopus negligat iustitiam administrare, quis supplebit negligentiam eius? Resp. cum Antonio hic & Alexandro n. 10. distinguendum esse, num feudum sit merè Ecclesiasticum, non acceptum à domino laico; hoc casu ad Superiorem Episcopi recurri debet, videlicet Archiepiscopum, ut compellat Episcopum; vel ad Papam, ut Episcopi negligentiam suppleat. An verò non sit feudum merè Ecclesiasticum, sed originaliter seculare, quia v.g. ab Imperatore datum est Ecclesie, ab Ecclesia autem subfeudatio facta Præposito; hoc casu Imperator supplebit negligentiam Episcopi circa causas feudales.

QUÆRUNT hic I. Si Episcopus aliusue Præpositus crimen committat, ob quod secundum leges feudorum puniendus, aut feudo priuandus sit, quod à domino seculari v.g. Imperatore habet, num is de hoc crimine cognoscere, pœnâque inferre possit.

Resp. & Dico I. Si feudum non sit patrimoniale seu paternum, sed Ecclesie, tum certum est, quod ob crimen Prælati non amittitur, quia delictum personæ non debet in Ecclesie detrimentum redundare, regula 76. in 6. nihilominus Prælatus priuari potest in tempus vitæ suæ fructuum perceptione, vel omnium, si feudum ad mensam eius spectat, vel partis competentis, si communiter ad men-

ad mensam Prælati & capituli pertinet, capitulum autem delicti particeps non fuit, uti notat hic Alexander n. 16. Rosenthal de feudis c. 10. cap. 3. n. 2. Etenim, licet in causâ communi, si ea indivisibilis sit, socius à socio, qui damnari non potest, vel in integrum restitui debet, communionis commodum reportet, quâ ratione hic Felinus ait, si duo fratres feudum indivisum possideant, & unus tantum feloniam committat, neutrum priuari posse, & Gaill lib. 1. obseru. 37. n. 2. quod laicus ratione connexitatis cum Ecclesiastico gaudeat priuilegio restitutionis in integrum, argum. l. si is qui, 19. ff. de libertate legata, ubi Bartolus ait, quod socius incapax legati vel hæreditatis capax fiat propter socium capax, si videlicet cum bonorum societatem haberent, ipsis aliquid restitutum sit. Hæc, inquam, licet vera sint, tamen ad casum nostrum non rectè aptantur, cum fructus diuidi possint, ideòque Episcopus puniri, absque eo quod capitulum puniatur.

4 Dico II. Si feudum alicuius clerici patrimoniale seu proprium sit, tum haud dubiè priuari potest ob crimen v. g. proditionis, parricidium, ita Innocent. hic n. 2.

Sed id dubitatur, an de crimine clerici in ordine ad amissionem feudi cognoscere possit dominus feudi secularis, videlicet Imperator aut Rex, an verò causa ad Iudicem ecclesiasticum deferri debeat, ita ut si ipse iudicet crimen commissum, postea dominus feudum auferat, sin verò clericus in foro ecclesiastico absoluat, dominus feudi quiescere debeat. Hanc partem tradit Innocentius, & sequi videtur Ioan. Andreas n. 4. Abbas n. 3. quemadmodum clericus, inquit, si ex consensu Episcopi in foro seculari testetur, & testimonium falsum proferat, ad Iudicem ecclesiasticum mittendus est, ut eius crimen puniatur. Verumtamen praxis quorundam regnorum aliud obrinet, ut clerici, ipsique Episcopi, si ratione feudalium bonorum Imperatori aut Regi subiecti sint, ab ipso ad tribunal vocari possint, & ob crimen puniri, sicut alij vasalli & ministri, quam praxin Suarez defendit lib. 4. defens. fidei catholicæ, cap. 34. n. 26. & dixi de hoc

lib. 4. tract. 9. cap. 5. n. 3. Nam feuda, quæ à dominis laicis sunt, originaliter laica censentur, tametsi verò Ecclesiasticis quandoque conferantur, vel clericis ob consuetudinem loci relinquuntur, id tamen fit eo pacto, ut omnia onera subeant, sicut laici, seu per se, seu per alios; ideò dici solet, quod clericus habens feudum à laico, censetur ut laicus. Quod autem de teste dictum est, non est simile, is enim testificando in iudicio seculari nullam ibi voluntariam obligationem contrahit, sic, ut clericus acceptando feudum seculare. Consequenter dicendum est, si dominus feudi iudicari, clericum ob crimen feudo priuatum esse, quod sententiam suam exequi possit, adeò ut si clericus executioni se opponat, seu parere recuset, illum expellere queat, sine periculo excommunicationis, ut hic Innocentius n. 2. contra Abbatem n. 23. dummodò id fiat cum moderamine inculpatae defensionis, ut in personam clerici nil attentetur per se, sed solum quatenus est necessarium ad executionem sententiæ iustæ, si clericus contraueniat.

NOTANDVM II. Si circa feudum ad Ecclesiam pertinens quæstio oriatur, vacante sede episcopali, capitulum non potest esse Iudex, sed expectari debet, donec Episcopus nouus consecratur. Ita Gl. hic, ver. quæstio mota. Est autem intelligendum de ijs feudis, quæ à solo Prælato conferuntur, ita ut si feuda ob aliquem casum aperiantur, ad mensam episcopalem deuolui debeant. Ratio est, quia capitulum cathedrale vacante sede non succedit in ijs iuribus, quæ Episcopo competunt jure speciali seu extraordinario, uti hic notauit Ioan. Andreas n. 9. ubi simili ratione ait eum Dominico in c. 1. quod facultas Doctores creandi Episcopo competens non transeat ad capitulum. Sed aliam rationem esse aiunt Ioan. Andreas, & Abbas n. 9. Si feudum communiter ad Episcopum & capitulum pertineat, tum sede vacante de controuersis ortis cognoscat capitulum, consequenter etiam dicendum, quod capitulum, si vacante sede administrationem habeat, feuda ad Prælatum & capitulum simul spectantia, quæ communiter infeudari solent,

lent, iterum infeudare possit; secus autem, si ad solum Prælaturam spectent: sin denique ad solum capitulum, tum etiam viuente Prælato, & non requisito eius consensu infeudare poterit, sicuti annotauit Rosenthal c. 4. conclus. 26. num. 2.

CAPITVLVM VIII. Cùm sit.

PARAPHRASIS.

Malefactores, qui Ecclesias spoliando, vel aliter iniuriando sacrilegi censentur, possunt à Rectoribus Ecclesiarum, sub quo ipsi maluerint iudice, vel seculari vel Ecclesiastico conueniri.

S V M M A R I V M.

1. *Crimina alia sunt merè ecclesiastica; alia merè ciuilia; alia denique mixti fori in quæstionibus facti, non iuris.*
2. *Furtum, rapina iniusta rei occupatio pertinentis ad ecclesiam, vel quemlibet locum sacrum inter sacrilegia crimina in re canonico numerantur; non autem vis aut fraus illata ecclesiastica persona in bonis suis priuatis.*
3. *Non rectè Magistratus secularis cognitionem de crimine sacrilegij sibi tanquàm propriam uendicare potest.*
4. *Iudex ecclesiasticus in crimine mixto contra laicum procedere potest usque ad capturam & carcerem.*

ADVERTE I. Quòd crimina alia sunt merè ecclesiastica, videlicet quæ versantur circa materiam propriè spiritualem, & explicauì lib. 4. Th. mor. tr. 9. c. 2. n. 2. v. g. Simonia, hæresis, sacerorum Ordinum abusus: ait tamen Felinus hïc n. 4. post Imolam, quòd Iudex secularis post latam sententiam contra simoniacum, eum in foro suo punire possit, quòd intelligi debet, si in foro ecclesiastico non satis punitus videatur, iuxta ea quæ docet Farinacius q. 186. de hæresi. Alioquin verò quòd simoniæ crimen perinde ac hæresis verè ecclesiasticum sit, ex communi do-

cet Clarus n. 7. Farinacius in praxi q. 8. n. 26. Alia verò crimina sunt merè ciuilia, quæ circa materiam ciuilem versantur, v. g. furtum rei profanæ, occisio hominis laici. Alia denique crimina mixti fori, quæ ad vtrumque Iudicem spectare possunt, ea videlicet, quæ cum legibus ciuilibus prohibita sint, quia iurium gentium aut naturali repugnant, interim verò specialiter etiam aduerlantur fidei ac religioni, cuius eorum Ecclesia gerit. Talia sunt sacrilegium, fortilegium, periurium, blasphemia, apostolicarum literarum falsatio.

ADVERTE II. Quòd dicitur, crimina esse mixti fori, intelligitur in quæstionibus facti, non juris, si inquam, quærat, num Titius laicus calicem ex Ecclesiâ furatus sit, vel talem blasphemiam dixerit, tum secularis æquè ac ecclesiasticus Iudex cognoscere, & punire potest; si autem juris quæstio principaliter aut incidenter in iudicium veniat, videlicet, num talis elocutio periurij aut blasphemie crimen sit, tum eius cognitio ad solum Ecclesiasticum spectat, vti docui cit. cap. 2. n. 9. vbi id declarauì in crimine vsuræ, esse id merè seculare, nisi dubitetur, num contractus aliquis vsurarius sit, hoc enim casu Ecclesiasticus tantum cognoscat.

ADVERTE III. Quòd furtum, rapina, iniusta occupatio rei pertinentis ad Ecclesiam vel quemlibet locum sacrum, videlicet monasterium aut Xenodochium, Episcopi auctoritate erectum, inter sacrilegij crimina iure canonico numeretur, vt hïc & in c. conquestus infra hoc tit. quia cum bona ista ad Dei cultum à fidelibus oblata sint, quodammodo sacra censentur, eorumq; violatio aut raptus sacrilegium, vti explicauì lib. 4. Th. mor. tr. 10. c. 7. n. 14. Idq; magis locum habet, si persona sacra seu ecclesiastica violetur per fornicationem aut stuprum, vel indignè tractetur per verberationem. Verumtamen si clericus, seu ecclesiastica cuius personæ in bonis priuatis vis aut fraus inferatur, nō potest id censeri sacrilegij crimen, quia bona clericorū eò ipso, quòd propria eorum sunt, dici non possunt sacra, seu cultui diuino dicata.

Quamobrem non placet, quòd Canonistæ

com.